

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060301

PROTOKOLL
2023-05-22
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga 21
Mål nr P 11023-22

RÄTTEN

Hovrättsrådet Anna Tiberger, tekniska rådet Ewa Andrén Holst och
tf. hovrättsassessorn Simon Nesterud, referent och protokollförare

FÖREDRAGANDE

Föredraganden Frida Jakobsson

PARTER

Klagande

1. Stiftelsen Blekinge läns museum
2. Den Goda Jorden ideell förening
3. K. A.
4. H. K.
5. N. S.

Ombud för 3–5: T. d P.

6. G. A.

7. N. A.

Dok.Id 1912493

Postadress Box 2290 103 17 Stockholm	Besöksadress Birger Jarls Torg 16	Telefon 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	Telefax	Expeditionstid måndag – fredag 09:00–16:30
---	---	---	----------------	---

8. L-L. H.

9. A. H.

Motpart

Karlshamns kommun
374 81 Karlshamn

SAKEN

Detaljplan för X m.fl. i Karlshamns kommun; nu fråga om prövningstillstånd m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-09-07 i mål nr P 145-22

Efter föredragning fattar Mark- och miljööverdomstolen följande

BESLUT (att meddelas 2023-05-30)

1. Mark- och miljööverdomstolen avvisar Stiftelsen Blekinge läns museums och Den Goda Jordens överklaganden.
2. Mark- och miljööverdomstolen ger inte prövningstillstånd avseende övriga överklaganden. Mark- och miljödomstolens avgörande står därför fast.

Skälen för beslutet i punkten 1

Allmänt om klagorätt för natur- och miljöföreningar

Bestämmelserna i 16 kap. 13 § miljöbalken och Århuskonventionen syftar till att ge allmänheten möjlighet att genom sammanslutningar delta i rättsliga processer för att bevaka allmänna naturskydds- och miljöskyddsintressen (se prop. 2009/10:184 s. 66 och NJA 2020 s. 845). Det grundläggande syftet med bestämmelsen är att ge organisationerna en omfattande och lättillgänglig möjlighet att överklaga. En förutsättning är att organisationens huvudsakliga syfte är naturskydds- eller

miljöskyddsändamål och att organisationen inte är vinstdrivande. En bärande tanke bakom miljöorganisationers talerätt är att miljöorganisationerna ska företräda de allmänna intressena. En förening vars grundläggande syfte är att tillgodose sina medlemmars enskilda intressen, exempelvis fastighetsägareintressen, exploateringsintressen, ekonomiska eller politiska intressen är inte en sådan organisation som har talerätt enligt bestämmelsen, även om en sådan organisation också har till ändamål att främja natur- och miljöskydd.

Har Stiftelsen Blekinge läns museum klagorätt?

Museet har under handläggningen i mark- och miljödomstolen anfört att eget medlemsantal saknas men att museet genom en av huvudmännen har flera tusen medlemmar. Museet har även lämnat in stiftelseurkund och stadgar, varav framgår att museets ändamål bl.a. är att bedriva verksamhet som gäller länets kultur- och naturhistoria samt bedriva och främja kulturminnesvård. Vidare framgår att museet bildades 1983 av Blekinge läns landsting, Karlskrona kommun och Blekinge musei- och hembygdsförbund, och att landstinget respektive kommunen har förbundit sig att svara för de penningmedel som erfordras för museets verksamhet. Landstinget, kommunen och hembygdsförbundet utser vardera en lika stor andel av ledamöter och suppleanter till styrelsen.

Mer än hälften av styrelsens ledamöter utses av landsting och kommun. Museet är därmed enligt 1 § museilagen (2017:563) en del av det allmänna museiväsendet och således offentligt styrt. Detta innebär att museet inte kan anses vara en del av allmänheten på det sätt som avses i 16 kap. 13 § miljöbalken och Århuskonventionen (se även Mark- och miljööverdomstolens beslut den 1 april 2022 i mål nr M 4324-21 och Kammarrätten i Göteborgs dom den 19 oktober 2020 i mål nr 1133-20). Det förhållandet att även Blekinge läns hembygdsförbund är representerat i styrelsen förändrar inte bedömningen. Museets överklagande ska därför avvisas.

Har Den Goda Jorden klagorätt?

Föreningens ändamål, enligt stadgarna, är att samla in och förmedla kunskap om den goda jordens stora betydelse för kommande generation. Föreningen ska därtill arbeta för att stoppa urbaniseringen på åkermark.

Det saknas en närmare definition kring vad som anses utgöra en natur- eller miljöskyddsförening. Av Århuskonventionens implementeringsguide framgår att föreningar som arbetar för att skydda något av de intressen som ingår i den definition av miljö som kan uttolkas från artikel 2.3 i konventionen ska anses vara föreningar som arbetar för miljöskydd (The Aarhus Convention: An implementation guide, andra upplagan, 2014, s. 51, 57 och 58). Det innebär att föreningar som arbetar för att skydda tillståndet för olika delar av miljön, som luft och atmosfär, vatten, jord, mark, landskap och naturområden ska anses utgöra miljöföreningar.

Åkermark är mark som används inom jordbruket för att odla grödor (se Mark- och miljööverdomstolens dom den 1 april 2016 i mål nr P 4087-15 för en närmare redogörelse av begreppen åkermark och jordbruksmark). Brukningsvärd jordbruksmark (där åkermark ingår) skyddas från exploatering genom 3 kap. 4 § miljöbalken. Anledningen till skyddet är att jordbruksmark är en begränsad resurs med avgörande betydelse för att trygga livsmedelsförsörjningen i landet (prop. 1985/86:3 s. 53). Det är framför allt ett annat samhällsintresse som motiverar att brukningsvärd jordbruksmark skyddas från exploatering i miljöbalken, inte ett naturskydds- eller miljöskyddsintresse.

Intresset av att värna jordbruksmark kan även motiveras av andra skäl, exempelvis för att främja biologisk mångfald eller för att skydda landskapsbilden. Föreningens ändamål är dock i detta fall att samla in och förmedla kunskap om den goda jordens stora betydelse för kommande generationer samt arbeta för att stoppa urbaniseringen på åkermark. Ett sådant ändamål kan dock inte anses vara att huvudsakligen tillvarata ett naturskydds- eller miljöskyddsintresse. Det innebär att föreningen inte är en miljöförening i vare sig miljöbalkens eller Århuskonventionens mening. Föreningen saknar därför klagorätt. Föreningens överklagande ska därför avvisas.

Skälen för beslutet i punkten 2

Det överklagade avgörandet får prövas av Mark- och miljööverdomstolen bara om Mark- och miljööverdomstolen har gett prövningstillstånd.

Prövningstillstånd ska ges om

- det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
- det inte går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till utan att prövningstillstånd ges,
- det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre domstol, eller
- det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Mark- och miljööverdomstolen har gått igenom målet och kommit fram till att det inte finns skäl att ge prövningstillstånd i detta fall.

Det får anses vara av vikt för ledning av rättstillämpningen att beslutet under punkten 1 prövas av Högsta domstolen. Mark- och miljööverdomstolen tillåter därför, med stöd av 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, att beslutet under punkten 1 får överklagas. Beslutet under punkten 2 får enligt 5 kap. 5 § lagen om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR beslutet under punkten 1, se bilaga A

Överklagande senast 2023-06-20

Simon Nesterud

Protokollet uppvisat/